

אמרות הרב קוק לחגים ומועדים עם הסברים

'מגד ירחים'

כל עלוני מגד ירחים שיצאו לאור בשנים תש"ס-תשע"ט (2000-2019)

מופיעים בהמשך דף זה, [או בקישור: עלוני המגד - לחצו כאן](#)

מגד ירחים שבט (מהדורה ד)

המאכל של ארץ ישראל מקודש בפנימיותו,

ואינו מגושם כי אם בחיצוניותו,

אבל ממאכלי חוץ לארץ צריכים להיזהר.

ולפי רוב הצפייה לארץ ישראל -

מתעלה המאכל שבחוץ לארץ גם כן...

(אורות הקודש חלק ג עמ' רצה)

במסכת סנהדרין (דף צח,ב) "אמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא וגו'." ובכך ביטא רבי אבא לדורות את הקשר הייחודי שבין ארץ ישראל לעם ישראל השב לארצו.

מין הרב זצ"ל מלמדנו שבמאכל פירות ארץ ישראל ישנן סגולות רוחניות נסתרות - פנימיות המקדשות את האדם, שכן המאכל הוא 'גשמי' רק בחיצוניותו אבל לא במהותו הפנימית והמקודשת, זאת לעומת

מאכל הגדל בחוץ לארץ העלול להיות מזיק לרוחניותו של האדם

אכן מאידך, האדם היהודי החי בחוץ לארץ ומצפה לארץ ישראל יכולךך 'להעלות' את המאכל - ואז לא יזיק לו!

וזהו סוד הזכרת ירושלים, באמירת מזמורי התהילים "על נהרות בבל" (קלז) או "שיר המעלות" (קכו) בכל סעודה. - שהרי צפיית ארץ ישראל זו, הבאה בסמוך למזון, מעדנת את המאכל שבחוץ לארץ ועושה אותו קרוב ל"עילוי" של ארץ ישראל.

קדושת אכילה זו היא מעלה המצויה בישראל בלבד ואינה באומות העולם: שכן "מחשבות עמוקות וחודרות בדבר קדושת האכילה, בצורתה האידיאלית... הוא [הן] רק נחלתן של ישראל, הרחוקים מגורלו של עשו, באמרו הלעיטני נא". (אורות הקודש חלק ג עמ' רצד)

מדריגה גבוהה זו ניתן למוצאה בעיקר אצל הצדיקים ואצל גדולי הדעה, אותם יסודי עולם, החפצים להתאחד עם כל ניצוצי הקודש הטמונים בתוך המאכלים. אכן, מתוך משנתו של מרן הרב זצ"ל נראה שמאכלי ארץ ישראל - אין בהם רק ניצוצי קדושה - אלא במהותם הרוחנית הם קדושים!

יסוד זה נמצא כבר בדברי הרב יואל סירקיש שחי בפולין לפני כ-450 שנה בפירושו על הטור והמכונה הב"ח, היינו בעל "בית חדש" ואת נוסח הברכה מעין שלש הוא. מסביר בכתבו כך:

"כי באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה [ועל כן] נשבע מטובתה" (אורח חיים סימן רח) היינו פירות הארץ מושפעים ממשפיהם של ישראל, ולכן אנו מבקשים לאכול מפירות הארץ וגם לשבוע מטובה, שהכוונה כמובן לטובה הרוחני. המותנה במעשינו, שהרי אם ניטיב אותם - תשרה הקדושה בפירותיה!

כאמור, הב"ח, הרב יואל סירקיש זצ"ל שחי רחוק בגלות פולין חי וינק מקדושת ארץ ישראל, וכל יהודי המברך ברכה זו 'מעין שלש' מבטא כמיהה לקדושה זו בכל מקום בעולם.

"מגד ירחים" 211 שבט תשע"ז נערך על פי פירושו של הרב בניה ברונר)

מגד ירחים טבת (מהדורה ד)

חסרון הידיעה בהכרח דיוק

שמירת התורה והמצות -

בא לרגלי חסרון ההכרה -

של ערך התורה בחיים.

(עין אי"ה לברכות פרק שביעי, כח כט)

מגילת תענית מוסרת לנו כי ביום כ"ח בטבת בימי בית שני, התבטלה ה"סנהדרין" של הצדוקים והוקמה מחדש "סנהדרין של ישראל" היינו - סנהדרין של חכמי ישראל הדנים על פי ההלכה, ועל כן קבעו יום זה ליום טוב.

מין הרב זצ"ל מסביר שהצדוקים וביניהם ינאי המלך זלזלו בשמירת הפרטים ההלכתיים המעשיים, זלזול זה נבע מחסרון ההכרה בערך התורה בחיים המעשיים. שכן הם ראו את התורה כדבר העומד מעל החיים, שהתורה היא אמנם מערכת של אמונות ודעות הנותנת הדרכות כלליות אבל אינה חודרת לעולם המעשה, אכן יש בה רגש של כבוד ד' והכנעה אך ללא מחויבות מעשית.

מין הרב זצ"ל סבור כי "מזאת הדעת המקולקלת תבוא הכפירה המגונה בתורה שבעל פה בכלל ובזלזול כבוד וצורך כמי תורה בפרט" "אמנם – הוא מוסיף - סוף כל סוף ירגישו כי בהפג תורה יפוג מכלל העם לאט לאט גם כן הרגש הטהור, שמביא את כל בעל נפש עדינה להיות מכיר קשר ויחש בינו לבין קונו"

שמעון בן שטח (שהיה גיסו) הציג בפני ינאי המלך את העמדה האמיתית כי התורה היא מרכז חיי האומה בראותו כי ינאי ראה דווקא את המלכות כיסוד המרכזי בחיי האומה ואת התורה כדבר שולי.

חגיגת יום זה באה לציין ולהזכיר לנו כי יסוד החיים הוא התורה, 'ואין דרכנו – להפריש' את התורה מן החיים

“

”

"מגד ירחים" 197 טבת תשע"ו נערך על פי פירושו לעין אי"ה הנ"ל, של הרב בניהו ברונר)

מגד ירחים כסלו (מהדורה ד)

גבורת אמת תימצא

רק במקום שאור אלוקים שמה

(תרע"ב)

בפתגמו-מכתמו לחודש כסלו משלב מרן הרב זצ"ל באופן ייחודי, ואפילו מעט מפתיע, בין המילים גבורה ואור המאפיינות את משמעותו של חג החנוכה . הוא מוסיף לכל אחת משתי מילים אלו עוד מילת תואר מתאימה, ובחיבורן של כל הללו למשפט אחד נוצר היגד חגיגי נעלה ומרומם נפש.

מרן הרב זצ"ל מתייחס, כמובן, לנוסח תפילת ההודאה ('על הנסים') המציינת את נצחונם של החשמונאים על היוונים.

מדוע מוגדרים היוונים שהפסידו במלחמה כ"גיבורים" ובעלי כח, ואילו והחשמונאים שניצחו במלחמה נחשבים כ "חלשים"?!?

בדבריו מסביר מרן הרב זצ"ל כי האבחנה בין הגיבורים לחלשים מבוססת בלבד רק על העוצמה והכח העומד אחרי הצבאות השונים.

שהרי אחרי היוונים – ניצבה אימפריה צבאית גדולה וחזקה, ולעומתה צבא החשמונאים היה חסר אמצעים ודל בכוחות אנושיים.

על כן יש לייחס את נצחון החשמונאים רק לדביקותם בבורא עולם, ולזכור ולהבין כי מלחמתם היתה מלחמת קודש, שכולה נתכוונה לטיהור המקדש.

גבורת היוונים שבסיסה היתה העוצמה הכוחנית, היתה גבורת שעה בלבד ועל כן נצחונם היה נצחון זמני השייך רק לאותה תקופה.

מאיך – גבורת החשמונאים ('גבורת האמת') לא הייתה תלויה בזמן מסויים, היא ינקה את כוחה מן הנצח ומאור האלוקים ששרה עליה, ועל כן עמדה ותעמוד גם במצבים קשים ועתידיים.

אור התמיד ('אור אלהים') שהועלה במנורה אשר במקדש המטוהר - הוא, ורק הוא, האור הנצחי, ומכוח 'נס פך השמן' אשר בו - יאיר את נצחון החשמונאים לדורות עולם.

("מגד ירחים" 24 כסלו תשס"ב - נערך על פי פירושו של הרב עוזי קלכהיים זצ"ל 'באר מגד ירחים')

מגד ירחים מר חשון (מהדורה ד)

חורב, שם בארצות עבר

ששון ח"י הטבע שבת כבר,

ובארצנו - על מטר וטל -

נתפלל ברגש, ונשאל...

(תרע"א)

בפרק הראשון מפרקי "ארץ ישראל" (אורות עמ' ט) קובע מרן הרב זצ"ל כי "צפיית הישועה היא הכח
המעמיד של
הדות הגלותית,
והיהדות של ארץ ישראל היא
הישועה עצמה
".

במשפט זה מובע עומק הרעיון של ההבדל בין ארץ ישראל למה ש'מחוץ לה' (=מעבר לה). על כן – מובנת
גם העובדה שאנו מכנים את ארצות הגולה בכנוי
'חוץ לארץ'
("'
חו"ל"
"
!

(, ומרן הרב זצ"ל מוסיף להן גם את הכינוי
'ארצות עבר'
שכן עתה אחרי העבר - נותר בהן רק ההווה של
צפיית הישועה.

רק בארץ ישראל – לעומת זאת – קיים ויתקיים החיבור שבין העבר, ההווה והעתיד – והוא אשר יתבטא
בקרוב בישועה עצמה.

בארצות הנכר אין כל חיות שכן יש בהן רק יובש, יובש רוחני הנובע ממחלת הגלות, אשר בה חולל (ח"ו)
שם הקב"ה, כתיאורו של הנביא יחזקאל (פרק לו, כ) "...באמור להם עם ד' אלה ומארכו יצאו...," או
בבקשת הנביא יואל (פרק ב, יז) "ואל תתן נחלתך לחרפה..."

אכן הנביא הושע (פרק יד, ו) מבטיחנו כי יבוא זמן בו "אהיה כטל לישראל, יפרח כשושנה".

משום כך מתפלל ומייחל עם ישראל ל"שובו של הטל", היינו לשובו לארצו כדי שתוסר ממנו חרפת היובש
אשר בגלות. וישונו אליו הטל והמטר (הגשמיים) והרוחניים אשר הם רוח ד' על האומה.

ועוד יתירה מזו: שאלת (=בקשת) הגשמים המחיים נעשית לאחר ששבתה המולת האסיף, והיא נעשית על
ידי תפילה מכל הלב.

נערך על פי פירושו של הרב ד"ר יהודה פליקס בגליון "מגד ירחים" 35 מרחשון תשס"ג ()

מגד ירחים תשרי (מהדורה ד)

מה שמוטבעים [שוקעים] לפעמים במניעות גדולות,

בין בעינים שבין אדם למקום,

בין בעינים שבין אדם לחברו,

לא יעכב כלל את התשובה הרוחנית.

וכיון שמבקשים לשוב א ל ד' – שבים !

[והאדם מתחדש כבריה חדשה...]

(אורות התשובה פרק יד, ד)

הדרך אל התשובה אינה קלה , כשניגשים לחשבון הנפש ולתשובה עלול האדם להיתקל בכמה וכמה קשיים. חלקם - נובעים מהפער בין הרצון לתקן ובין היכולת לממש רצון זה באופן מעשי.

הקשיים הללו מצויים בכל התחומים, הן במצוות שבין אדם למקום והן במצוות שבין אדם לחבירו.

מִרְן הֶרֶב זַ"ל מְעוֹדֵד אֶת בַּעַל הַתְּשׁוּבָה שֶׁלֹּא יִתְיַאֵשׁ, לֹא יַעֲכַב דְּבַר וַיִּמְשֵׁךְ בְּרִצּוֹנוֹ הַעֵז לְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו, וּמְכִיּוֹן שֶׁמִּטְרָתוֹ וַיַּעֲדוּ הֵם מִמֶּשׁ יִצְלִיחַ בְּכֶךָ!
לְשׁוֹב אֶל ד' -

בְּהַגְדַּרְת הַתְּשׁוּבָה וּדְרָגוֹתֶיהָ מִבְּחִין מִרְן הֶרֶב זַ"ל מֵתוֹךְ הַדִּיּוֹק בְּפִסּוּקִים, דְּרָגוֹת בְּתֵהֲלִיךְ: רֵאשִׁית, נֹאמֵר " וּשְׁבֹת עַד ד' אֱלֹהֶיךָ" (דְּבָרִים פֶּרֶק ל, ב) וְאַחֲרַיִךְ " וְאַתָּה תִּשׁוּב וּשְׁמַעַת בְּקוֹל ד' אֱלֹהֶיךָ, (שֵׁם, ל, פִּסּוּק ח) וּלְבִסּוֹף – " כִּי תִשׁוּב אֶל ד' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ " (שֵׁם, ל, פִּסּוּק י).

אֲכֵן, בְּסִפְרֵי "אֲוֹרוֹת הַקּוֹדֵשׁ" (חֶלֶק ג, עַמ' שְׁמֹד) מֵתוֹאֲרֵת הַתְּמוּנָה הָרְאוּיָה וַיֵּשׁ בָּהּ כַּדִּי לְסִיַּע לְקִרְאָת הַתִּיקוֹן הַמְּלֵא:

"הַיַּחֲשׁ הָעֵרְכִי שֶׁל הַמְּצוּוֹת הַמוֹסְרִיּוֹת הַחֲבֵרוֹתִיּוֹת, [שֶׁהֵן] מְצוּוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְחֲבִירוֹ, אֵל הַמְּצוּוֹת הָרוּחָנִיּוֹת, שֶׁהֵן מְצוּוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְמִקּוֹם, מֵתַחֲלָף הוּא עַל פִּי הָהָאֲרוֹת הַשּׁוֹטְפוֹת בְּבִיסוֹס הַבְּנֵת הַתּוֹרָה".

דֶּרֶךְ זֹאת, מִלְּמַדְנֵנו מִרְן הֶרֶב זַ"ל כִּי הַדְּרָכָה מְעִשִׂית' וְאֵף לְמִגּוֹן הַמְּצַבִּים הוּא כּוֹתֵב [אֲפִילוֹ!]
כִּשְׁמֹד מֵן לְצַדִּיק נְפִילָה מוֹסְרִית, אֵל יַחַת, וַיַּעֲלֶה לְמִקּוֹמוֹ הָעֲלִיּוֹן בְּמַחֲשַׁבַת קְדוּשָׁתוֹ.
בִּיחּוּד אֵל יְבַהֵל מִפְּנֵי חֲסָאת הָאָדָם בְּנוֹגַע בֵּין אָדָם לְחֲבִירוֹ, בְּעֵינֵי כְבוֹד, וְהַתְּכַבּוּדוֹת בְּקִלּוֹן חֲבֵרוֹ, שֶׁלְּפַעֲמַיִם יֵשׁ בָּהֶם קוֹרְטוֹב שֶׁל טוֹב, מִפְּנֵי גְדוּלַת הַנִּשְׁמָה, אֲלֵא שְׁצָרִיכִים לְזַקְקָה בְּתִשׁוּבָה מֵאֵהָבָה, וְלִשׁוּב תְּמִיד לְגִבּוֹרָה שֶׁל עֲנוּה שֶׁל אֵהָבַת רַעִים, וְזֵהִירוֹת בְּכְבוֹד הַבְּרִיּוֹת" (אֲוֹרוֹת הַקּוֹדֵשׁ חֶלֶק ג, עַמ' רַמָּה).

(נוסח מקוצר וערוך מתוך מאמרו של הרב בניהו ברונר הי"ו שהתפרסם בעמוד השער של גליון "מגד ירחים"
מס' 194 תשרי תשע"ו)

מגד ירחים אלול (מהדורה ג)

"התשובה הכללית, שהיא עילוי העולם ותיקונו,

והתשובה הפרטית, הנוגעת לאישיות הפרטית של כל אחד ואחד

עד כדי דקות הפרטים של תיקוני- התשובה המיוחדים...

הן ביחד - תוכן אחד"

(אורות התשובה פרק ד , ג)

מֵרֵן הָרֵב זַצ"ל עֵסֶק רַבּוֹת בְּנוֹשֵׂא 'הַתְּשׁוּבָה' בְּהַגּוֹתוֹ וּבְהִנְהֻגָתוֹ . בְּכַתְּבֵיוֹ בְּהִלְכָה וּבְמַחֲשָׁבָה , מְדַגֵּישׁ הָרֵב זַצ"ל שְׁמוֹשֵׁג
'הַתְּשׁוּבָה' רַחֲבַיּוֹתֵר . הוּא כּוֹלֵל וּמִתְיַחֵס לְעֵנִינִים
הַשֵּׁיכִים הֵן לַחֵי הַפְּרֵט וְהַתְּנַהֲגוֹתוֹ וְהֵן לַחֵי הַכֹּלֵל עַל כָּל הַיְּבִטִיו .
'הַתְּשׁוּבָה הַכֹּלְלִית'
- הִיא תִּיקוֹן הָעוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׂדֵי וּבְמַרְכֻזָּה הַתְּשׁוּבָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל לְאַרְצוֹ .
'תְּשׁוּבַת הַפְּרֵט'
מִשְׁמַעַה הַיְּחִיד הַבּוֹדֵק אֶת מַעֲשָׂיו, מִפְּשֵׁשׁ בָּהֶם, מִתְּחַרֵּט עַל הָעֲבִירוֹת שֶׁעָשָׂה, מִתּוֹדָה וּמִקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ
שֶׁלֹּא יַחְזוֹר עֲלֵיהֶם בְּעֵתִיד

חִידוּשׁוֹ הַגְּדוֹל שֶׁל מֵרֵן הָרֵב זַצ"ל , הוּא בְּרֵאִיִּתָם שֶׁל אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי כִּתּוּכָן אַחַד' .

הֵינּוּ, גַּם הַפְּרֵטִים הַמְדוּיִיקִים הַמְּנוּיִים בְּהִלְכָה וּבִסְפָרֵי הַמּוֹסָר הַשֵּׁיכִים לַיְּחִיד וּלְחַיִּי, וְגַם תִּיקוֹן הָעוֹלָם ,
שֶׁמִּשְׁמַעוֹתוֹ שִׁיפּוֹרֵם וְעִילּוּיִים שֶׁל הַחַיִּים , בְּכָל שְׁלָל הַתְּחוּמִים - הַחֲבֵרֵתִים וְהַפִּיִסִיִּים, הַכֹּלְכִלִּים, וְהַתְּרַבּוֹתִיִּים
- כּוֹלֵם כְּרוּכִים וּמַחֲוֹבְרִים זֶה לְזֶה .

אֲכֵן, הַתְּשׁוּבָה אֵל כְּבוֹד ד' הִיא הַתְּשׁוּבָה הַמְּאִפִּינָת אֶת דּוֹרֵנוּ - דּוֹר הַגְּאוּלָּה הַדֶּרֶךְ בְּהַ סִימְנֵי "עֵקֶבְתָּא
דְּמִשִּׁיחָא", מִתְּגַלִּים בְּמִשׁוּלֵב בְּעוֹלָם וּבִיִּשְׂרָאֵל

עַל כֵּן, הַרוּצָה לִהְיוֹת שׁוֹתֵף לְמַהֲלֵךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַדּוֹר, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת אֶת הַשְּׁפַעְתָּה שֶׁל תּוֹרָה בְּכָל מִרְחַבֵי
הַחַיִּים וּמִתּוֹךְ כֵּךְ יִשְׁפִיעוּ הַדְּבָרִים גַּם עַל אֹרְחוֹת חַיֵּיהֶם שֶׁל הַפְּרֵטִים . יַחַד עִם זֹאת עֲלִיו לְרִאוֹת גַּם בְּעוֹלָם
הַהוֹלֵךְ וּנְבִנָה בְּחַיִּי הַחֹמְרִיִּים תְּהִלֵּךְ שֶׁל בְּנֵיִן וְתְּשׁוּבָה .

בְּתַקּוּפַת הַגְּאוּלָּה קִיַּיֵּמַת שְׂאִיפָה לְתִיקוֹן עוֹלָם לְגִילּוֹ כְּבוֹד ד' בְּכָל רוֹבְדֵי הַמְּצִיאוֹת - "סִפְרֵ אַחַד וְגְדוֹל וּבו
פְּרָקִים רַבִּים מַחֲוֹבְרִים זֶה לְזֶה" .

(נוסח מקוצר וערוך מתוך מאמרו של הרב בניהו ברונר הי"ו שהתפרסם בעמוד השער של גליון "מגד ירחים" מס' 206 אלול תשע"ו)

מגד ירחים אב (מהדורה ג)

מציאות קדושת המקום,

שבתכלית המעלה הוא נמצא במקום המקדש, שמשם יצאה האורה לעולם,

נשגבה היא מהשקפת בינת אדם .

(עולת ראייה א רלו)

חודש אב עומד בעשרת ימיו הראשונים בסימן 'חורבן הבית' (בהמשכו – תבוא התקוה לנחמה ועל כן הוא נקרא גם בשם 'חודש מנחם-אב'). חז"ל לימדונו כי החורבן הפיסי של בית המקדש , נגרם כתוצאה מירידה ערכית ומוסרית ועל כן בנייתו של הבית השלישי – הוא המקור והתקווה לחיי אורה וקדושה.

'קדושת מקום המקדש' ממנה יצאה האורה לעולם והיא פסגתה של מציאות 'קדושת המקום'.

אכן, מושג ייחודי זה קשה הוא להשגה ולהבנה אנושית . שהרי גם כי 'מלוא כל הארץ כבודו' של ד' יתברך , הרי משום כך ההתמקדות במקום המסויים מיועדת לסייע לבני האדם , לפי טבעם , להיות מושפעים ומודרכים לטובה.

כח הדמיון של האדם פועל דרך עצמים פיזיים ועל כן יופיו של המקדש ושל כליו, נזים של בגדי הכהונה , וטהרת הגוף , הם התנאים להתגלות הקדושה האלוקית החבויה וגנוזה במציאות ובעולם. על חורבנם – אנו אבלים , ולבנינכם – אנו מיחלים !

"אי אפשר לציר תמונה שלימה של עושר הדמיון , כשהבערות שולטת והרשעה המעשית מתגברת" על כן "רק בהתרוממות רוחנית ומעשית חשובה וקבועה אפשר יהיה להשיב את בניין בית המקדש למקומו".

(מוסר הקודש עמ' ר)

(נוסח מקוצר וערוך מתוך מאמרו של הרב בניהו ברונר הי"ו שהתפרסם בעמוד השער של גליון "מגד ירחים"
מס' 180 מנחם אב תשע"ד)

מגד ירחים חודש תמוז (מהדורה ג)

נחלת קודש היתה מאז לישראל ממורשת אבות...

...אבל לא הסתגל העולם אז לקדושה תמידית, כי אם לקדושה המופיעה לשעתה.

עולת תמיד – העלייה התמידית זהו ענין של תכונה העשויה בהר סיני...

[רק] בבואנו אל הר סיני - נקבעה בנו אש הקודש בתכונתה המעשית,

"נעשה ונשמע", וזהו יסוד קיום האשה שבקרבות.

(עולת ראייה א, עמ' קלא –ב)

רבותינו לימדונו כי בין הדברים הרעים שאירעו בי"ז בתמוז היה גם "ביטול התמיד" ואף הוא היה מן הגורמים לתקנת "צום הרביעי" (חודש תמוז).

הפסוק אומר: "עולת תמיד העשויה בהר סיני" ויש להבין את הקשר בין עולת התמיד לבין הר סיני. הרי כל המצוות ניתנו בהר סיני ובמה נתייחד התמיד?

נושא הקשר בין ה'אין סוף' למעשים הפרטיים - היה מאז ומעולם במוקד הדיונים הפילוסופיים והשיח של האדם עם נפשו, מטרת הבריאה היתה לגלות בכל נברא ובכל מציאות את האור האלוקי.

כאמור מסרו לנו חז"ל כי בי"ז בתמוז נשרפה התורה ובטל התמיד' היינו אז מאותה שריפה, החל התהליך של החולשה ביכולת לגלות את הקודש תמיד. התורה- נשרפה, קיימותה היתה בעוצמה נמוכה מן הרגיל, גם קרבן התמיד השומר על קירבת האלוקים התמידית של עם ישראל - בטל לגמרי.

שכן "ב[קרבו] תמיד - היה כלול כל ניצוצי החיים של הנפש הבהמית של כל ישראל, והיה מתעלה בכללו על ידי הקרבתו, ועימו היו מתעלים כל ניצוצי החיים שירדו בכל עונה מעונות היום..." (שמונה קבצים, קובץ א, תתכו)

מה עלינו לעשות? לשאוף כל הזמן לקירבת אלוקים תמידית, להרבות בתפילה, ולקרוא לבורא העולם שיחזיר את התמיד ואת התורה אלינו, להופעתם השלימה. "ירגיש כל אחד מישראל...מאמירת התמיד בכל יום, שהיא עושה בסגולתה מעין פעולתה העליונה..." (שם)

(נוסח מקוצר מתוך מאמרו של הרב זאב קרוב זצ"ל שהתפרסם בעמוד השער של גליון "מגד ירחים" מס')

142 תמוז תשע"א

מגד ירחים חודש סיון (מהדורה ג)

התפארת – זו מתן תורה....

יסוד הגוי הוא היחס המדוייק בין החלקים.

החכמה האלוקית יסדה תפארת כללית,

דהיינו חוקי חיים שיהיו מועילים לסדר הנהגה שלימה

ומדוייקת בין כל הכוחות הנפשיים האנושיים,

בין השכל והרגש בין הגשם והרוח,

בין העבר ההווה והעתיד,

בין הפרט והכלל,

הכל בערך מדוייק שהוא הפאר האמיתי.

(על פי "עין איה", מסכת ברכות חלק ב, עמ' 380)

במסכת ברכות (דף נח,א) דורש רבי עקיבא את המלים בפסוק "לך ד' הגדולה והתפארת וכו' (דברי הימים א פרק כט,יא) כי 'התפארת' –

זו מתן תורה

מֵרֵן הַרְבֵּי קוֹק זצ"ל מְבַאֵר כִּי יוֹפְיוֹ שֶׁל כָּל דָּבָר נִתֵּן לְהַגְדֵּרָה עַל פִּי הַיַּחֲסָ הַנִּכּוֹן בֵּין חֲלֻקָּיו.

לְדַעְתּוֹ, גַּם חוֹקֵי הַחַיִּים צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה בְּהֵם יַחֲסָ נִכּוֹן בֵּין כָּל הָעֵרְכִים הַשּׁוֹנִים אֲשֶׁר בְּחַיִּינוּ. יַחֲסָ זֶה נּוֹגֵעַ לְכָל הַיְסוּדוֹת הַחֲשׁוּבִים כְּגוֹן הַשְּׂכָל וְהָרִגֵּשׁ, הַגְּשְׁמִיּוֹת וְהָרוּחָנִיּוֹת, הַפֶּרֶט וְהַכֹּלֵל וְכו'.

אֲכֵן, קְבִיעַת הַיַּחֲסָ הַזֶּה יִכְוֶלָה לְהִיעָשׂוֹת רַק עַל יְדֵי סְמֻכּוֹת רַחוּקָה מְשִׁיקוּלִים אֲנוּשִׁים וְקִטְנִים. סְמֻכּוֹת יַיְחֻדִית זוֹ הוּא רַק הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ.

הַתּוֹרָה שְׁקִבְלָנוּהָ בְּסִינֵי הוּא 'סֵפֶר הַהִדְרָכָה הָאֱלוּקִי' אֲשֶׁר בּוֹ מִיּוֹשֵׁם הַיַּחֲסָ הַזֶּה הִלְכָה לְמַעֲשָׂה. כָּל תְּרִי"ג הַמְצֻוֹת תִּפְקִידֵן לְהַנְחוֹת אֶת הָאָדָם לְהַתְנַהֲגוֹתוֹ בְּחַיָּו, לְהַפְנִים אֶת הַמוֹסֵר הָאֱלוּקִי בְּלִיבּוֹ, וְלְהַשְׁפִּיעַ רוֹב טוֹב עַל נַפְשׁוֹ.

(מֵתוֹךְ הַחוֹבֵרֶת "תּוֹרַת חַיִּים" בְּסִדְרַת "מַעְגַל הַזְּמַנִּים" בְּהוֹצָאָה "בֵּית הַרְבֵּי" – 'מַגֵּד יַרְחִים' 30 תִּשְׁס"ב)

מַגֵּד יַרְחִים חוֹדֵשׁ אֵייר (מֵהַדוֹרָה ג)

אין המדינה האושר העליון של האדם...

מה שאין כן מדינה שהיא ביסודה אידיאלית....

מדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל,

יסוד כסא ד' בעולם!

(אורות ישראל פרק ו, ז)

דברים אלו כתבם מרן הרב זצ"ל שנים רבות לפני ההכרזה על הקמת המדינה בחודש אייר שנת תש"ח.

היתה זו אמירה המייחדת ומחברת את השאיפה לשיבה אל הארץ ברצון ובצורך לכונן מחדש את ממלכתנו (=מדינתו) מחדש אחרי שנות הגלות. ולראשונה הופיע כאן שמה של "מדינת ישראל"!

בניסוח זה של השאיפה הלאומית – ביטא מרן הרב זצ"ל את אמונתו העמוקה כי כל המתרחש בעם ישראל בתקופת מאות השנים האחרונות - הוא תהליך אלוקי להגשמת האידיאלים הרוחניים שהם הביטוי העתידי לאושר העליון של האומה.

בדרך כלל אנו מורגלים לכך כי תפקידה ואופיה של כל 'מדינה' בעולם בצורה ובאופי שאנו מורגלים אליה היא לבנות כלים ולשמש אמצעי לחיים חברתיים כלכליים ובטחונים המסודרים ומוסכמים בין תושביה – כדי להגיע לאושרה של החברה ולאושרו של האדם.

אך לא כזו - היא מדינתנו! שכן ביסודה מצויים האידיאלים והם מוארים באור האלוקים והם אשר מאירים את הגאולה הבאה לעם קמעא קמעא...

מדינת ישראל אינה אמצעי – היא המטרה! והיא היסוד האידיאלי ('כסא ד')! המוצק של האושר העליון - בגילוי מלכות ד' בעולם.

מין הרב זצ"ל מוסיף כי אושר נשגב זה צריך ל'ביאור ארוך' כדי להעלותו תמיד, אף בימי החושך, אך אנו יודעים "שלא מפני זה יחדל מלהיות האושר היותר גדול".

(מבוסס על חלק ממאמרו של הרב איתן אייזנמן ב"מגד ירחים" גיליון 42)

מגד ירחים חודש ניסן (מהדורה ג)

שני הכוחות הללו , כח העבדות וכח החירות -

צריכים אנחנו להבינם , לא בתור שני כוחות נפרדים...

כי אם שניהם מחוברים יחדיו , ומשלימים זה את זה...

(עולת ראייה ב עמ' רפט)

בפירושו של מרן הרב זצ"ל ל"הגדה של פסח" על מנהגו של הלל 'זכר למקדש' אשר הוכתר בסימן הסדר במילה מופיע ההיגד דלעיל בהרחבה וכבעל משמעות רעיונית עמוקה.
'כורך' -

בדבריו, שולל מרן הרב זצ"ל את הסתירה או הניגוד בין 'כח העבדות' ל'כח החירות' – לדעתו, אין אלו שני כוחות נפרדים כאשר כל אחד מהם מתייחד במקצוע אחר בחיים – אלא דווקא שניהם מחברים ומשלימים זה את זה.

אמנם, אכילת המצה- אשר היא כידוע לזיכרון החירות ולזכרון היציאה ממצרים , ואכילת המרור – הבאה לתזכורת השעבוד , אך בעומק הדברים יש ללמוד ולהבין כי -

במצה – מתגלה הסגולה הפנימית ויכולת אהבת התורה והמצוות. של ישראל, אשר על כן יש בה בבחינת סיוע להתגברות על הנטיות 'הפרטיות' (טרם הההזדהות עם 'המטרה הכללית'), ואז תתגלה 'סג' ולת החירות'
בעוצמתה וברור הדבר כי במקום זה אין זה נכון ש
'תכונת העבדות'
תהיה בבחינת גורם מעכב.

מאיך – במקום ש'כח העבדות' לד' יתברך – ראוי שיאפיין את התנהגות האדם – אין הדבר ראוי שתשוקת החירות 'תסיג את גבולו'. ומשום כך ראויים שני הכוחות, כח המצה וכח המרור להיות מאופיינים כל אחד בפני עצמו.

אך בסופו של עניין, באה הכריכה יחדיו של 'המצה והמרור' – כדי להעמיד נוכח עינינו את המטרה התכליתית - ובה הידיעה וההכרה אשר בחירות העליונה, ואשר בה קיימת העבדות הרוממה למלך הכבוד שהיא החירות הגמורה - כמילותיו הנפלאות של רבי יהודה הלוי כי "עבד ד' - הוא חופשי לבדו" !

(מבוסס על פרשנותו של הרב אליעזר חיים שיינוולד – מגד ירחים גיליון 77)

מגד ירחים חודש אדר (מהדורה ג)

השמחה והמעשה

"העונג והשמחה הם דברים מוכרחים להיות מתלווים אל כל עסק [עיסוק] רוחני –

[כי] רק כאשר יתענג האדם וישמח במעשה הטוב והיושר -

אז יהיה חרוץ לעשותם בתכלית שלימותם, ולהוסיף עליהם מידי יום ביומו ...

רק כאשר העונג והשמחה הפנימית בלב מצורפים למעשה הטוב והצדק ,

אז הם מתבססים באדם להיות קבוע בדרכי האל הטוב ברוך הוא..."

(מרן הראי"ה קוק , עקבי הצאן , עמ' קיז)

מרן הרב זצ"ל מדגיש את ערכה החיובי של השמחה לחיים רוחניים סדירים, הוא קובע כי אין היא רק בגדר של 'שעשוע' הנלווה לחיים - אלא דבר 'מוכרח' וחיוני לחיים.

מרן הרב זצ"ל מפרט שתי תכונות אותן מקנה השמחה לאדם: האחת – חריצות, והשנייה - הפנמה השמחה
ה
נותנת סיפוק
וממריצה

את האדם. שכן כאשר העבודה הרוחנית היא עבורו אך 'לטורח' כי אז יגלה האדם בזמן קצר סימני עייפות – למרות שהוא מכיר בחשיבותה של העבודה. (וכמובן שהדבר נכון ומתאים גם בתחום החומרי של החיים)

כמו כן מאפשרת השמחה - הפנמתם של ערכים ומידות טובות אצל האדם. העושה חסד מתוך שמחה קונה לו את מידת היושר.. שהרי רואים אנו כי גם העושה מעשים טובים רבים בחייו – את חותמם הממשי על אישיותו מטביעים רק מעטים ('מתבססים') בחייו ואז יגיע אל תכלית שלימותם וישאף להוסיף עליהם מידי יום ביומו.

בעל "ספר החינוך" (מצוה תפח) משווה בין השמחה למזון: לדעתו, כשם שהגוף - זקוק למזון, כך הנפש - זקוקה למזון רוחני וזו היא השמחה, המחיה אותה.

(על פי "כוסית של שמחה" בסדרת 'מעגל הזמנים' – בהוצאת "בית הרב")

מגד ירחים חודש שבט (מהדורה ב)

מטעי עץ פרי על אדמת קדש -

יפריחו תקות דור דורים.

(מרן הרא"ה קוק, מגד ירחים, שבט תרע"ב, תרע"ד)

במסכת יבמות (דף סג,א) לימדונו חכמים משפט ברור ונוקב: "אדם שאין לו קרקע – אינו אדם".

כוונת הדברים היא שעבודת האדם בהכשרת הקרקע ובטיפוח נטיעותיו בה - כדי שניבו פירות, היא 'נקודת האחיזה' של האדם באדמה, והיא הביטוי ליצירה המשותפת.

מכיוון שכך, ניתן להסיק כי התלישות מהקרקע מערערת את יסודות הקיום של היחיד והיא נכונה ומתאימה גם באשר למצבו של עם ישראל בגלות.

ומכאן – כי שיבת ישראל לארצו, היא חזרה למקומו הטבעי, המיועד לו מבראשית.

ענין 'הנטיעות' חוזר ומוזכר בכמה וכמה אמירות ודוגמאות נוספות:

אברהם אבינו המגיע מארם נהריים אל צפונה של הארץ – אל 'סולמה של צור' – הרואה את תושביה 'עסוקין בניכוש, בעידור ובנטיעה' פותח בהתלהבות ואומר: "הלואי ויהי חלקי בארץ הזאת" (בראשית רבה, פרשה לט).

ועוד: חכמינו העמיקו וראו בנטיעה 'הליכה בדרכי ד'! שהרי כשם שנטע ד' אילנות בגן עדן, נצטוו ישראל בבואם לארץ 'להתחיל בנטיעות'. (ויקרא רבה פרשה כה, ג)

ועוד דוגמאות רבות.

בדרך זאת מובנת גם קביעתו של רבי אבא (סנהדרין דף צח,א) את זמנו של 'הקץ המגולה' על פי הפסוק בספר יחזקאל: "ואתם הרי ישראל – ענפיכם תטעו ופרייכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא..." ('יחזקאל פרק לו, ח)

ברור הדבר, כי אין מדובר כאן בחישובי קיצין נסתרים, אלא בראייה ממשית של הדרך לשיבת ישראל לארצו.

בביטוי הנשגב של "תקוות דור דורים" בסיומו של הפתגם, מביא מרן הרב זצ"ל את ענין הנטיעות – עד לדורו של משיח, הזוכה ורואה את מטעי עצי הפרי על אדמת הקודש והם המפריחים בלבבות 'תקות דור דורים'.

(הפירוש - על פי "באר מגד ירחים" להרב עוזי קלכהיים זצ"ל)

מגד ירחים חודש טבת (מהדורה ב)

צללי החושך של העתקת התורה ליוונית-

ייהפכו לאור, כש"גלה המקור העברי - בטהרו.

(הרא"ה קוק, מגד ירחים, טבת תרע"ב, תרע"ד)

בימי חודש טבת בולטים מאד הימים המציינים ימי צרה לישראל, המוכר ביותר ביניהם הוא יום עשרה בטבת
 ת
 בו החל המצור על ירושלים בשלהי הבית הראשון, מאורע אשר מסמל את תחילת חורבנה של העיר.
 כמאמר הכתוב:

בַּחֲדָשׁ הָעֵשִׂירִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בָּא נְבִי כַדְגָּא צַר מֶלֶךְ בְּבֶל הוּא וְכָל חֵילוֹ עַל יְרוּשָׁלַיִם וַיִּחַן
 עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דְיִק (מגדל) סְבִיב. וַתָּבֵא הָעִיר בַּמָּצוֹר.... וַיִּחַזַק הָרָעֵב בְּעִיר וְלֹא הָיָה לָחֶם
 לָעַם הָאָרֶץ (מלכים ב כה,א)

מצור זה נמשך כשנה וחצי עד להבקעת החומה וכיבוש העיר ב [ט' בתמוז](#) בשנה האחת עשרה למלכות
 צדקיהו (586 לפנה"ס).

ועוד: במגילת תענית מסופר כי בתקופת תלמי המלך ביום ח' בטבת תורגמה התורה ליוונית על ידי שבעים
 זקנים, - ומצויין שם כי אז "החושך בא לעולם". לעומת זאת במסכת סופרים (פרק א,ז) מופיע הסיפור בגוון
 מעט שונה, וכך שנינו שם:

"מעשה בחמישה זקנים שכתבו לתלמי המלך את התורה - יוונית - והיה היום קשה לישראל כיום שנעשה בו
 העגל - שלא הייתה התורה יכולה להיתרגם כל צרכה
 "

הסבר הדברים הוא בכך שפעולת התרגום העלימה את רמזי החכמה אשר בשמות ד' הכתובים בה וכן
 באותיותיה, וכמובן שצמצמה והעמידה אותה רק למובן מוגדר אחד - ללא אותם 'שבעים הפנים' אשר לה.

חז"ל דימו מעשה זה ליום "שנעשה בו העגל" ויש להבין דמיון זה בכך שכשם שבחטא עשיית העגל צמצמו
 את האלוקי האינסופי למעשה האדם - כך גם את התורה האינסופית - צמצמו למסגרת אנושית - שכלית
 ומוגבלת, ואלו הם אותם 'צללי החושך' אשר בראשית פתגמו של מרן הרב זצ"ל

אכן, 'ירידת התורה' הזו הצמיחה תועלת מסוימת בהכשרת כלל האנושות לקראת התעלותה. דווקא כך,
 יהיה בירידה זו, כדי לשפר את המצב המוסרי של אומות העולם בדרכם לקראת סופו של התהליך אשר בו
 יהפכו לאור גם 'צללי החושך'.

[הפירוש - על פי "באר מגד ירחים" להרב עוזי קלכהיים זצ"ל]

מגד ירחים חודש כסלו (מהדורה ב)

"הברק האלהי שבנשמת החשמונאים, נתפוצץ לניצוצות -

כשיתקבצו - לאבוקה אחת - ישוב להיגלות."

(הראי"ה קוק, מגד ירחים, חשוון תרע"ב, תרע"ד)

במחשבה האנושית הרגילה נתפס המושג "שלום" כביטוי לביטולן של המחלוקות וכבקשה וכשאיפה לאחידות הדיעות.

אך - לדעת מרן הרב זצ"ל "השלום האמיתי אי אפשר שיבוא לעולם כי אם דווקא על ידי הערך של ריבוי השלום". וריבוי זה הוא – "שיתראו כל הצדדים וכל השיטות ויתברר איך כולם יש להם מקום, כל אחד לפי ערכו ועניינו" (עולת ראייה א עמ' של)

כזכור, החשמונאים – כהנים היו, והם ברכו, כמצווה וכמיועד, את עם ישראל בשלום.

ואכן, ייעוד עילאי זה הוא אשר נתן להם את העוז ואת העוצמה להילחם, ליטול חרב בידם כמו שעשה פנחס אביהם וקינא לכבוד ד' למען ה'שלום'. דווקא במלחמתם ביקשו להשיב את השלום על כנו ואף לטהר את המקדש מגילולי העבודה הזרה שהובאו אליו - וזאת למרות שעיסוקם היה ויהיה תמיד רוחני גרידא.

ועוד יש להדגיש כי פירודם של כל האורות בהיותם מצויים כיום בפיזור ובפרטיות, יביא בסופו של דבר לעושר הכללי בריבוי גוונים (אורות הקודש א, עמ' ל-לב) שכן אפילו 'הברק האלוהי' – אשר 'נתפוצץ לניצוצות' היינו: 'החכמה הנבואה, הצדק, הגבורה החסד והשמחה המופיעים לפנינו עתה 'זעיר כאן זעיר שם' - מנורת החנוכה היא אשר תביא את איחודם של כל האורות למקום אחד.

לשון מטבע הברכה על ההדלקה הוא 'נר חנוכה' לא 'נרות חנוכה' - יש בו כדי 'נשיאת הדעת' אל העתיד העליון של 'עולם האחדות' - היינו את הכישרון והיכולת לראות בכל גילויי האורות השונים - שורש אחד! לאמור, 'בית אב' אחד לכולם.

ואמנם, יש לזכור כי פעולה זו – היא בבחינת חינוך ארוך וממושך.

אבל כאשר תגיע העת 'כשיתקבצו לאבוקה אחת' כל אותם האורות הנפרדים, 'ישוב [אז] להיגלות הברק האלוקי שבנשמת החשמונאים – וייגלה אז השלום האמיתי' – והוא אשר יביא את התיקון העליון, באיחוד כל הכוחות, ובשילוב כל המקצועות למקום אחד ולמגמה אחת.

[הפירוש - על פי "באר מגד ירחים" להרב עוזי קלכהיים זצ"ל]

מגד ירחים חודש חשון (מהדורה ב)

"כשהנשמה מאירה –

גם שמים עוטי ערפל

מפיקים אור נעים"

(הרב קוק, מגד ירחים חשוון תרע"ב, תרע"ד)

השינויים בתקופות השנה באים כמובן לידי ביטוי במראה ובאופי של הסביבה החיצונית. האופי החיצוני-האקלימי הזה – משפיע בצורה ברורה מאד על מצב רוחו הפנימי של האדם.

כי הנה בסתיו – שעה שהשמיים אפורים בצבעם והם מלאי עננים – דווקא אז עלולות לעלות בלב האדם מחשבות 'שאינן שמחות', כמו שאלות ותהיות על קיומו ועל חידלון האדם במציאות.

הסביבה הסתוית – טרום החוף המתקרר – גורמת לאדם ראייה פסימית של החיים, ראייה השוללת את החיים בכלל ומתעלמת מן הטוב שבהם.

יש להבין כי לאמיתו של עניין מקורה של ראייה זו היא בחוסר ההרמוניה בנפש האדם ובעין הרעה שבאדם עצמו ולא בסביבה החיצונית.

אך מאידך – כ'שהנשמה מאירה' והרמוניה פנימית שוררת בלב האדם, הרי הוא זוכה לראייה אופטימית של העולם ועל המתרחש בו, והתבוננותו היא מנקודת מבט של אחדות וטוב יופי ושלוש.

בשעה שכזו – אפילו מתוך הערפל בוקע אור נעים ואביב חדש הולך ובא אז לעולם!

וכיצד יכול האדם לסגל לעצמו את ראיית הטוב ואת מגמת האופטימיות בתוך הערפילים?

כותב על כך רבי משה חיים לוצאטו – הרמח"ל זצ"ל בראש ספרו "קל"ח פתחי חכמה":

"כל חכמת האמת אינה אלא חכמה מראה אמיתות האמונה. להבין – איך כל מה שנברא או נעשה בעולם... ואיך מתנהג [הכל] בדרך נכון מן האל האחד ברוך הוא, להביאו אל השלימות הגמור באחרונה."

היינו משמעות עומק האמונה הוא לדעת ולהפנים כי אפילו בתקופת משבר – הקב"ה משגיח על הכל ומכוון את העולם כולו להופעת הטוב.

(הפירוש על פי "באר מגד ירחים" להרב עוזי קלכהיים זצ"ל)

מגד ירחים חודש תשרי (מהדורה ב)

"חשבון הנפש וסילוד היראה – הם ניר התשובה,

אומץ הדעת וצהלת הרוח – ראשית תבואתה".

(הרב קוק, מגד ירחים תשרי תרע"ב, תרע"ד)

בביאור מהותה של מצוות "התשובה" – עסקו ההוגים והכותבים במשך כל הדורות, בפירוט השלבים המוליכים אל התשובה עד לקיומה בשלימות.

לדוגמא, בפרק השני בהלכות תשובה מנסח הרמב"ם (בהלכה ב) שלבים אלו בלשון זו: "ומה היא התשובה? [והוא מפרט:] (א) שיעזוב החוטא חטאו, (ב) ויסירו ממחשבתו, (ג) ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד, שנאמר: "יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו" (ישעיהו נה, ז). כאמור, בדרך זו של ציוני השלבים נוכל למצוא גישות בכלל ספרות המוסר. (כגון: בספר שערי תשובה לר"י מגירודי, במסילת ישרים לרמח"ל עוד).

בדברי מרן הרב זצ"ל המצוטטים לעיל, מדמה הרב את תהליך התשובה לפעילותו של החקלאי בשדה: ראשית - החרישה ("הניר") אשר דמיונה אצל האדם הוא לפעילות שיש בה מכאובים של חשבון הנפש ושל הסלידה מתוך יראה מן החטא. מצבים אלו הם ללא ספק קשים ואף מדכאים את עושיהם.

מאיך, עם התקדמותו, מסוגל האדם להגביר את ערך אישיותו ולחזק את כוחותיה עד כדי צמיחתה וצהלתה של הנפש.

אצל מרן הרב זצ"ל נקראת התופעה הזו בשם: "ראשית התבואה". שכן תשובה אמיתית שכזו – מביאה דווקא שמחה לחייו של האדם, דוגמת השמחה בתבואה הגדילה לראשונה בשדה.

סוגיית זו והשלכותיה על מצבי נפשו ורוחו של האדם השב בתשובה, עלו לדיונים חינוכיים עזים ואף סוערים בעולם התורה ובמיוחד עם התגברותה של תנועת המוסר ושיטות פעולתה בישיבות ליטא, ואין כאן המקום לדון בסיפור ההיסטורי החשוב הזה.

מֵרֵן הֶרֶב זצ"ל בְּחִיבוּרוֹ הַמִּיּוּחָד "מוֹסֵר אֲבִיךָ" וְכֵן בְּכַתְּבָיו, נוֹטֵה בְּאוֹפֵן בְּרוּר דּוּוֹקָא לְכוּוֹן הַתְּשׁוּבָה הַשְּׂכֵלִית, וְלֹא הֶרְגֵשִׁית, אֲשֶׁר בֵּה יֵשׁ כְּאִמּוֹר סִמְמָן שֶׁל עֶצֶב וְדִיכָאוֹן .

מֵתוֹךְ פִּתְגָמוֹ הַמְּצוּטָט לְעֵיל בְּתִיאוֹר הַתְּשׁוּבָה וּבְתִיאוֹר מֵרְכִיבִיהָ וְאוֹפִיָּיה נִיכָר כִּי הוּא נּוֹקֵט בְּלִשׁוֹן 'אוֹמֵץ הַדַּעַת וְצִהֲלַת הַרוּח', שֶׁהֵם תִּיאוֹרִים אוֹפְטִימִיִּים - לְחִלּוּטִין.

(הַפִּירוּשׁ עַל פִּי "בְּאֵר מֵגַד יֶרַחִים" לְהֶרֶב עוֹזִי קֶלְכֵהִיִּים זצ"ל)

מֵגַד יֶרַחִים לְחוֹדֵשׁ אֱלוּל (מֵהַדוּרָה ב)

"הֵהֲכֵנָה לְתְּשׁוּבָה הַכִּלְלִית"

הֵיא קוֹל הַשׁוֹפֵר, הַמְּאֲסֵף לְכֹל הַמַּחֲנוֹת"

הַתּוֹרָה אֵינָנָה נוֹתֵנָת טַעַם בְּרוּר לְמַצּוּוֹת תְּקִיעַת הַשׁוֹפֵר.

בְּמַסַּכַת רֵאשׁ הַשְּׁנָה (דָּף טז,א) קוֹבַעַת הַגְּמָרָא בְּאוֹפֵן הַחֲלִטִי כִּי 'רַחֲמֵנָא אִמַר תְּקַעוּ' וְהוּא הַסִּיבָה הַמַּחֲיִיבַת וְהַטַּעַם הַיְחִיד לְתְּקִיעַת הַשׁוֹפֵר. אֲכֵן, לְמַדִּים אֲנֹכִי כִּי בְּמִשְׁךְ הַדּוּרֹת נִיתְּנוּ טַעֲמִים נּוֹסְפִים .

מכל הטעמים הללו מתייחס מרן הרב זצ"ל (פעמיים! בלוח "מגד ירחים" שפרסם בשנים תרע"ב-תרע"ד!) – דווקא לקשר שבין התקיעה לתשובה – ובתוכה "לתשובה הכללית". הוא קובע כי קול השופר הוא 'ההכנה' לתשוב

ה הזו בהיותו
'מאסף לכל המחנות'.
ופירוש הדברים הוא כך :

מבשרי הציונות הראשונים הרב יהודה אלקלעי זצ"ל והרב צבי קלישר זצ"ל ראו בשיבת עם ישראל לארצו ואלוקיו ביטוי נאמן ל'גאולה הטבעית' של העם, על כן ראו בה ענין חיובי והרב יצחק יעקב ריינס זצ"ל הוסיף ושכלל גישה זו בראותו באומה. בשיבה לארץ חובה הלכתית לשיפור חיי

בעקבות רבו הנצי"ב מוואלז'ין זצ"ל מדגיש מרן הרב זצ"ל את תפקידו של השופר באיגודם של כל המחנות שכן קיבוץ נדחי ישראל מכל גליותיהם הוא תחילתה של התשובה הכללית ושל אחדות העם.

ויתירה מזו הוא כותב : "בחלישות הרוחנית - הפירוד הרוחני מתגבר" ... האחדות המקרית של הגזע והעניינים החיצוניים לא יעצרו כח לאגד את הפירודים הרבים" (אורות התשובה יב,יא) על כן השופר המעורר לתשובה ולמעשים טובים הוא הגורם המאסף לכל המחנות , והוא המביא את העם כולו לתשובה הכללית , היא הגאולה.

* הפירוש על פי "באר מגד ירחים" להרב עוזי קלכהיים זצ"ל

מגד ירחים חודש אב (מהדורה ב)

"גילת עם בשביבי אור ישועה

תקומם אשר הרסה בכיה של חנם"

(הרב קוק, מגד ירחים אב תרע"ד)

בתולדות ישראל מאופיין חודש אב- בעקבות האירועים הטראגיים שהתחוללו בו סביב יום 'התשעה באב' - כיום של 'בכיה לדורות' בעקבות חטא המרגלים ובעקבות תגובת הבכי של העם באותו הלילה (תענית כט,א)

כידוע, בהמשך הדורות הבאים – נוספו אירועים, אשר כולם מצביעים על 'מאיסה בארץ חמדה' (תהילים קו,כד).

מין הרב זצ"ל קורא לתיקונם של חטא המרגלים וחטא עזיבת הארץ על ידי התעוררות של 'שיבה וישועה', ו על ידי 'גילת עם' שיסמלו את שאיפתו ותשוקתו של עם ישראל לארצו, בניגוד לרוח דיבורי והתנהגות המרגלים.

'שביבי האור' – הם אשר יגרשו את קדרות חשכת האבל והחורבן.

כל המתאבל עליה – זוכה ורואה בשמחתה של ירושלים, שמחת הבניין החושפת את הקשר המהותי אשר יוביל להפיכת ימי הצום והאבל – לימי ששון ושמחה.

(פירוש על פי 'באר מגד ירחים' להרב עוזי קלכהיים זצ"ל)

מגד ירחים חודש תמוז (מהדורה ב)

"מבין המצרים נגאל עם

על ידי מורים חמושים בגבורה רוחנית

שאינם צריכים למקל חובלים"

(הרב קוק, מגד ירחים תמוז תרע"ד)

הזיכרון ההיסטורי הנוגע לחודש תמוז - מתקשר בתודעה הלאומית עם אירועי הפורענות ועם חורבן ירושלים. ימים אלו – יבואו כמובן לשיאם בתשעה ובעשרה לחודש אב בסיומה של תקופת "בין המצרים".

מין הרב זצ"ל 'משליך' הרגשה זו גם אל 'דרכי החינוך'. בדבריו הוא רומז למנהג המופיע ב'ספר הרוקח' (סימן שיט) שלא להכות את התלמידים בתקופת קיטרוג זו ' ברצועה' – אלא לחנך אותם דווקא ב'דרכי נועם' ואז תבוא 'גאולת העם' (=חינוכו) על ידי 'מורים חמושים בגבורה רוחנית' היינו על ידי מורים בעלי שאר רוח.

בפרסומו 'עקבי הצאן', הראשון שנדפס בארץ ישראל, הוא מאפיין את מקור ירידתו הרוחנית של הדור לא בלב, לא ברגש, או בתאוה ובהפקרות – אלא דווקא במוח! על כן יש לדעתו לכוון את האדם לאפיק הרצוי דווקא בהתעמקות בעולם ההגות היהודית. (מאמר עבודת אלוקים, עמ' קמג)

זאת - בהקפת ובעיסוק בכל חלקי התורה העוסקים בתורת האמונה, אשר תיעשה כאמור דווקא על ידי מחנכים המתגברים בדרכי חינוכם על יצר הכעס וכיו"ב - תגובתם המאופקת, ללא 'מקל החובלים' – ככינויים של תלמידי החכמים שבבל, שלא בארץ ישראל, היא אשר תתרום להצלחתם ולגאולת העם השלימה.

(פירוש על פי 'באר מגד ירחים' להרב עוזי קלכהיים זצ"ל)

מגד ירחים חודש סיון (מהדורה ב)

"אור תורה מתוך ערפל"

ומעם נפרד משיח ד' "

(הרב קוק, מגד ירחים סיון תרע"ד)

האירוע ההיסטורי הבולט בחודש סיון הוא כמובן מעמד הר סיני-יום מתן התורה. החודש נקרא בתורה בשם " החודש השלישי" וברשימות המועדים מוזכר התאריך כיום להבאת ה'מנחה החדשה' בפרשת אמור (ויקרא) וכ"יום הביכורים" בפרשת פנחס (במדבר).

מין הרב זצ"ל משלב בפתגם החודש שני מאורעות מרכזיים – 'מתן תורה' ו'לידתו של דוד המלך'. לשני אלו - מכנה משותף בהיותם ביטוי להשתחררות מן העולם הגס והעכור, וציון עלייה לעולם של אצילות וטהרה.

"אור התורה" מופיע דווקא 'מתוך הערפל' והתורה מאירה מאז ואילך, את החשיכה הרוחנית השוררת בעולם תוצאת שעבוד מצרים.

כמסופר בפרשת וירא 'נפרד', לוט - מאברהם אבינו, אך למרבית הפלא והשמחה, לבתו - רות - למרות מואביותה - תכונות של חסד כזרעו של אברהם אבינו – ועל כן זכתה להיות "אמה של מלכות" אמו של דוד המלך – משיח ד'.

(פירוש על פי 'באר מגד ירחים' להרב עוזי קלכהיים זצ"ל)

מגד ירחים חודש אייר (מהדורה ב)

"הגבורה העילאה של תלמידי רבי עקיבא

והצפונה של קדושי הקהילות

מתחברות יחד באוצר הרזים של רשב"י "

(הרב קוק, מגד ירחים אייר תרע"ד)

חודש אייר – בהיותו בין חודש ניסן לחודש סיון - נתון כולו בתוך ספירת העומר .

במובן ההיסטורי בולט בו ביותר - נושא "הגבורה" . בראייתו הייחודית מחבר מרן הרב זצ"ל יחדיו

את גבורת 'תלמידי רבי עקיבא' עם גבורת 'קדושי הקהילות' ועם התואר העילאי של חז"ל למתן

תורה - אשר ניתנה מפי הגבורה – ובל"ג בעומר מתווספת לה תורת הנסתר ואישיותו של רשב"י

היינו תלמידי רבי עקיבא אשר חיברו בין ישיבת בית המדרש למלחמת 'מרד' בר כוכבא.

קהילות שו"מ – שפירא וורמייזא ומגנצא מסרו נפשם בגבורה על קידוש השם - ובקיץ שנת
ד'תתנ"ו [096](#)
(

החלו מסעי הצלב והניסיונות להציל את היהודים כשלו ואלפים רבים מסרו את נפשם על קידוש השם .

ואכן, מרן הרב זצ"ל קובע כי כל גבורתם של כל אלו באו מעומק תורת הרזים של רבי שמעון בר יוחאי.
(הנושא - מחייב כמובן הסבר רחב ומעמיק)

(על פי 'באר מגד ירחים' להרב עוזי קלכהיים זצ"ל נפטר ט' באייר תשנ"ד)

מגד ירחים חודש ניסן (מהדורה ב)

יציאת ישראל ממצרים

תישאר לעד האביב של כל העולם כולו.

(הרב קוק, מגד ירחים, ניסן תרע"ד)

'ציאת מצרים' מוזכרת תדיר בחיי עם ישראל, וכמובן בתפילותינו בכל שבת, חג ומועד

מן הרב זצ"ל מרחיב ומוסיף כי היא 'האביב' של העולם כולו.

מפי רבינו הרצי"ה זצ"ל למדנו, שמן הרב זצ"ל קבע - כי אם ח"ו לא הוציאנו הקב"ה

ממצרים – כי אז היה העולם כולו נשאר במדרגה נמוכה חסרת כל רוממות רוחנית,

הגאולה הפיסית מן השעבוד - משולבת בגאולה הרוחנית של מתן התורה,

ושתיהן יחדיו הן 'האביב הפורח' של העולם כולו.

(פירוש על פי 'באר מגד ירחים' להרב עוזי קלכהיים זצ"ל)

מגד ירחים חודש אדר ב (מהדורה ב)

"לא רק איש - בכוסו יוכר,

כי אם הגוי כולו "

(הרב קוק, מגד ירחים, אדר תרע"ד)

אמרו חז"ל כי בשלושה דברים האדם ניכר בכוסו, כיסו וכעסו. מרן הרב זצ"ל מרחיב מימרה זו וקובע כי היא שייכת לא רק לפרט אלא גם לכלל ישראל.

בתלמוד מצאנו: "שישראל אוכלין ושותין- מתחילין בדברי תורה ובתשבחות אבל עובדי כוכבים... אין מתחילין אלא בדברי תיפלות...הללו אומרים 'מדיות נאות' והללו אומרים 'פרסיות נאות'..". (מגילה דף יב,א)

לאמור: בסיס השמחה בעם ישראל הוא דווקא הצד הרוחני שבה. כך קובע גם הרמב"ם: "כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל, לא ימשך ביין ובקלות ראש, ...שהשכרות והשחוק הרבה וקלות הראש, אינה שמחה - אלא הוללות ושכלות" (הלכות יום טוב, פרק ו, הלכה כ).

כאן- בשמחה המביאה להתעלות רוחנית ולעבודת ד' טמון ההבדל התהומי, בין חגי ישראל ובין חגיגות הגויים, ועל כן גם בכוסו יוכר העם כולו, ולא הפרט בלבד.

ומרן הרב זצ"ל מוסיף בספרו 'אדר היקר' (עמ' קיז) ...כי "רק כאשר העונג והשמחה הפנימית בלב מצורפים (מצטרפים) למעשה הטוב, אז הם מתבססים (מופנמים) באדם".

(פירוש על פי 'באר מגד ירחים' להרב עוזי קלכהיים זצ"ל)

מגד ירחים חודש אדר א (מהדורה ב)

"המזכירים כרכים ומוקפים מימות יהושע בן-נון

לא יוכלו להישאר עבדי אחשוורוש"

(הרב קוק, מגד ירחים אדר תרע"ד)

משיצא עם ישראל לנדודיו הארוכים, הורה לו ירמיהו הנביא, 'לדרוש שלום העיר' ולהיאחז בגולה, הוראה זו מסוגלת הייתה ח"ו להפוך לתורת הגלות – למצב של קבע, ולדורות.

המאזין לרחש העולה מן הפסוקים במגילת אסתר. "איש יהודי... אשר הגלה... עם הגולה..... אשר הגלתה..
אשר
הגלה

נבוכדנצר מלך בבל... (אסתר ב, ה-ו) מרגיש את צער דרי הגולה, הכואבים על הניתוק מארצם, ואשר גם
בהצלתם בשיא שמחתם, לא שכחו את מעמדם השפל, ללא ארץ חמדה.

מעתה יובהר הפתגם, כי גם כאשר קבעו מצוה לדורות בקריאת המגילה - תלו זאת בהזכרת ארץ ישראל,
'מימות יהושע בן נון'. כי לא יכולים היו ולא רצו להשלים עם הצלחות זמניות במלכויות הזרות.

וסיפר אחד ממקשיבי לקחו של מרן הרב זצ"ל שפעם בשמחת פורים עלה הרב על השולחן וקרא בקול רם
ובהתלהבות קודש: "איככה אוכל וראיתי באובדן מולדתי" – זוהי כל התורה כולה.

(הפירוש על פי 'באר מגד ירחים' להרב עוזי קלכהיים זצ"ל)

כל עלוני מגד ירחים

שיצאו לאור בשנים תש"ס-תשע"ט (2000-2019)

בעריכת הגב' שושנה רייך

תשע"ט

[שבט תשע"ט - גליון 235](#)

[טבת תשע"ט - גליון 234](#)

[כסלו תשע"ט - גליון 233](#)

[חשון תשע"ט - גליון 232](#)

[תשרי תשע"ט - גליון 231](#)

תשע"ח

[אלול תשע"ח - גליון 230](#)

[אב תשע"ח - גליון 229](#)

[תמוז תשע"ח - גליון 228](#)

[סיון תשע"ח - גליון 227](#)

[אייר תשע"ח - גליון 226](#)

[ניסן תשע"ח - גליון 225](#)

[אדר תשע"ח - גליון 224](#)

[שבט תשע"ח - גליון 223](#)

[טבת תשע"ח - גליון 222](#)

[כסלו תשע"ח - גליון 221](#)

[חשון תשע"ח - גליון 220](#)

[תשרי תשע"ח - גליון 219](#)

תשע"ז

[תשרי תשע"ח - גליון 219](#)

[אלול תשע"ז - גליון 218](#)

[אב תשע"ז - גליון 217](#)

[תמוז תשע"ז - גליון 216](#)

[סיון תשע"ז - גליון 215](#)

[אייר תשע"ז - גליון 214](#)

[ניסן תשע"ז - גליון 213](#)

[אדר תשע"ז - גליון 212](#)

[שבט תשע"ז - גליון 211](#)

[טבת תשע"ז - גליון 210](#)

[כסלו תשע"ז - גליון 209](#)

[חשון תשע"ז - גליון 208](#)

[תשרי תשע"ז - גליון 207](#)

[אלול תשע"ו - גליון 206](#)

[אב תשע"ו - גליון 205](#)

[תמוז תשע"ו - גליון 204](#)

[סיון תשע"ו - גליון 203](#)

[אייר תשע"ו - גליון 202](#)

[ניסן תשע"ו - גליון 201](#)

[אדר ב תשע"ו - גליון 200](#)

[אדר א תשע"ו - גליון 199](#)

[שבט תשע"ו - גליון 198](#)

[טבת תשע"ו - גליון 197](#)

[כסלו תשע"ו - גליון 196](#)

[חשון תשע"ו - גליון 195](#)

[תשרי תשע"ו - גליון 194](#)

[אלול תשע"ה - גליון 193](#)

[אב תשע"ה - גליון 192](#)

[תמוז תשע"ה - גליון 191](#)

[סיון תשע"ה - גליון 190](#)

[אייר תשע"ה - גליון 189](#)

[ניסן תשע"ה - גליון 188](#)

[אדר תשע"ה - גליון 187](#)

[שבט תשע"ה - גליון 186](#)

[טבת תשע"ה - גליון 185](#)

[כסלו תשע"ה - גליון 184](#)

[חשון תשע"ה - גליון 183](#)

[תשרי תשע"ה - גליון 182](#)

[אלול תשע"ד - גליון 181](#)

[אב תשע"ד - גליון 180](#)

[תמוז תשע"ד - גליון 179](#)

[סיון תשע"ד - גליון 178](#)

[אייר תשע"ד - גליון 177](#)

[ניסן תשע"ד - גליון 176](#)

[אדר ב' תשע"ד - גליון 175](#)

[אדר א' תשע"ד - גליון 174](#)

[שבט תשע"ד - גליון 173](#)

[טבת תשע"ד - גליון 172](#)

[כסלו תשע"ד - גליון 171](#)

[חשון תשע"ד - גליון 170](#)

[תשרי תשע"ד - גליון 169](#)

[אלול תשע"ג - גליון 168](#)

[אב תשע"ג - גליון 167](#)

[תמוז תשע"ג - גליון 166](#)

[סיון תשע"ג - גליון 165](#)

[אייר תשע"ג - גליון 164](#)

[ניסן תשע"ג - גליון 163](#)

[אדר תשע"ג - גליון 162](#)

[שבט תשע"ג - גליון 161](#)

[טבת תשע"ג - גליון 160](#)

[כסלו תשע"ג - גליון 159](#)

[חשון תשע"ג - גליון 158](#)

[תשרי תשע"ג - גליון 157](#)

[אלול תשע"ב - גליון 156](#)

[אב תשע"ב - גליון 155](#)

[תמוז תשע"ב - גליון 154](#)

[סיון תשע"ב - גליון 153](#)

[אייר תשע"ב - גליון 152](#)

[ניסן תשע"ב - גליון 151](#)

[אדר תשע"ב - גליון 150](#)

[שבט תשע"ב - גליון 149](#)

[טבת תשע"ב - גליון 148](#)

[כסלו תשע"ב - גליון 147](#)

[חשון תשע"ב - גליון 146](#)

[תשרי תשע"ב - גליון 145](#)

תשע"א

- [אלול תשע"א - גליון 144](#)
- [אב תשע"א - גליון 143](#)
- [תמוז תשע"א - גליון 142](#)
- [סיון תשע"א - גליון 141](#)
- [אייר תשע"א - גליון 140](#)
- [ניסן תשע"א - גליון 139](#)
- [אדר ב' תשע"א - גליון 138](#)
- [אדר א' תשע"א - גליון 137](#)
- [שבט - תשע"א - גליון 136](#)
- [טבת תשע"א - גליון 135](#)
- [כסלו תשע"א - גליון 134](#)
- [חשון תשע"א - גליון 133](#)
- [תשרי תשע"א - גליון 132](#)

תש"ע

- [אלול תש"ע - גליון 131](#)
- [אב תש"ע - גליון 130](#)
- [תמוז תש"ע - גליון 129](#)
- [סיון תש"ע - גליון 128](#)
- [אייר תש"ע - גליון 127](#)
- [ניסן תש"ע - גליון 126](#)
- [אדר תש"ע - גליון 125](#)

[שבט תש"ע - גליון 124](#)

[טבת תש"ע - גליון 123](#)

[כסלו תש"ע - גליון 122](#)

[חשון תש"ע - גליון 121](#)

[תשרי תש"ע - גליון 120](#)

תשס"ט

[אלול תשס"ט - גליון 119](#)

[אב תשס"ט - גליון 118](#)

[תמוז תשס"ט - גליון 117](#)

[סיון תשס"ט - גליון 116](#)

[אייר תשס"ט - גליון 115](#)

[ניסן תשס"ט - גליון 114](#)

[אדר תשס"ט - גליון 113](#)

[שבט תשס"ט - גליון 112](#)

[טבת תשס"ט - גליון 111](#)

[כסלו תשס"ט - גליון 110](#)

[חשון תשס"ט - גליון 109](#)

[תשרי תשס"ט - גליון 108](#)

תשס"ח

[אלול תשס"ח - גליון 107](#)

[אב תשס"ח - גליון 106](#)

[תמוז תשס"ח - גליון 105](#)

[סיון תשס"ח - גליון 104](#)

[אייר תשס"ח - גליון 104](#)
[ניסן תשס"ח - גליון 103](#)
[אדר ב' תשס"ח - גליון 101](#)
[אדר א' תשס"ח - גליון 100](#)
[שבט תשס"ח - גליון 99](#)
[טבת תשס"ח - גליון 98](#)
[כסלו תשס"ח - גליון 97](#)
[חשון תשס"ח - גליון 96](#)
[תשרי תשס"ח - גליון 95](#)

תשס"ז

[אלול תשס"ז - גליון 94](#)
[אב תשס"ז - גליון 93](#)
[תמוז תשס"ז - גליון 92](#)
[סיון תשס"ז - גליון 91](#)
[אייר תשס"ז - גליון 90](#)
[ניסן תשס"ז - גליון 89](#)
[אדר תשס"ז - גליון 88](#)
[שבט תשס"ז - גליון 87](#)
[טבת תשס"ז - גליון 86](#)
[כסלו תשס"ז - גליון 85](#)
[חשון תשס"ז - גליון 84](#)
[תשרי תשס"ז - גליון 83](#)

תשס"ו

[אלול תשס"ו - גליון 82](#)
[אב תשס"ו - גליון 81](#)
[תמוז תשס"ו - גליון 80](#)
[סיון תשס"ו - גליון 79](#)
[אייר תשס"ו - גליון 78](#)
[ניסן תשס"ו - גליון 77](#)
[אדר תשס"ו - גליון 76](#)

[שבט תשס"ו - גליון 75](#)

[טבת תשס"ו - גליון 74](#)

[כסלו תשס"ו - גליון 73](#)

[חשון תשס"ו - גליון 72](#)

[תשרי תשס"ו - גליון 71](#)

תשס"ה

[אב - אלול תשס"ה - גליון 70](#)

[תמוז תשס"ה - גליון 69](#)

[סיון תשס"ה - גליון 68](#)

[אייר תשס"ה - גליון 67](#)

[ניסן תשס"ה - גליון 66](#)

[אדר ב' תשס"ה - גליון 65](#)

[אדר א' תשס"ה - גליון 64](#)

[שבט תשס"ה - גליון 63](#)

[טבת תשס"ה - גליון 62](#)

[כסלו תשס"ה - גליון 61](#)

[חשון תשס"ה - גליון 60](#)

[תשרי תשס"ה - גליון 59](#)

תשס"ד

[אלול תשס"ד - גליון 58](#)

[אב תשס"ד - גליון 57](#)

[תמוז תשס"ד - גליון 56](#)

[סיון תשס"ד - גליון 55](#)

[אייר תשס"ד - גליון 54](#)

[ניסן תשס"ד - גליון 53](#)

[אדר תשס"ד - גליון 52](#)

[שבט תשס"ד - גליון 51](#)

[טבת תשס"ד - גליון 50](#)

[כסלו תשס"ד - גליון 49](#)

[חשון תשס"ד - גליון 48](#)
[תשרי תשס"ד - גליון 47](#)

תשס"ג

[אלול תשס"ג - גליון 46](#)
[אב תשס"ג - גליון 45](#)
[תמוז תשס"ג - גליון 44](#)
[סיון תשס"ג - גליון 43](#)
[אייר תשס"ג - גליון 42](#)
[ניסן תשס"ג - גליון 41](#)
[אדר ב' תשס"ג - גליון 40](#)
[אדר א' תשס"ג - גליון 39](#)
[שבט תשס"ג - גליון 38](#)
[טבת תשס"ג - גליון 37](#)
[כסלו תשס"ג - גליון 36](#)
[חשון תשס"ג - גליון 35](#)
[תשרי תשס"ג - גליון 34](#)

תשס"ב

[אלול תשס"ב - גליון 33](#)
[אב תשס"ב - גליון 32](#)
[תמוז תשס"ב - גליון 31](#)
[סיון תשס"ב - גליון 30](#)
[אייר תשס"ב - גליון 29](#)
[ניסן תשס"ב - גליון 28](#)
[אדר תשס"ב - גליון 27](#)
[שבט תשס"ב - גליון 26](#)
[טבת תשס"ב - גליון 25](#)
[כסלו תשס"ב - גליון 24](#)
[חשון תשס"ב - גליון 23](#)
[תשרי תשס"ב - גליון 22](#)

תשס"א

- [אלול תשס"א - גליון 21](#)
- [אב תשס"א - גליון 20](#)
- [תמוז תשס"א - גליון 19](#)
- [סיון תשס"א - גליון 18](#)
- [אייר תשס"א - גליון 17](#)
- [ניסן תשס"א - גליון 16](#)
- [אדר תשס"א - גליון 15](#)
- [שבט תשס"א - גליון 14](#)
- [טבת תשס"א - גליון 13](#)
- [כסלו תשס"א - גליון 12](#)
- [חשוון תשס"א - גליון 11](#)
- [תשרי תשס"א - גליון 10](#)

תש"ס

- [אלול תש"ס - גליון 9](#)
- [אב תש"ס - גליון 8](#)
- [תמוז תש"ס - גליון 7](#)
- [סיון תש"ס - גליון 6](#)
- [אייר תש"ס - גליון 5](#)
- [ניסן תש"ס - גליון 4](#)
- [אדר ב' - תש"ס - גליון 3](#)
- [אדר א' תש"ס - גליון 2](#)
- [שבט תש"ס - גליון 1](#)

